

פ ר ט י כ ל מ.ס. 2/ג

מישיבת ועדת הכלכלה שהתקיימה ביום ד'
ט' כסלו תש"י - 30.11.1949
בשעה 09.00 לפנה"צ.

נוכחו חברי הועדה:

- (1) מ. אונא - החזית הדתית
- (2) א. בהיר - מפא"י
- (3) י. גיל - ציונים כלליים (במקום פ. ברנשטיין).
- (4) ש. גורן - מפא"י
- (5) א. חושי - מפא"י
- (6) צ. יהודה - מפא"י
- (7) ש. לביא - מפא"י
- (8) א. מזור - החזית הדתית
- (9) ה. פרדר - פרוגרסיביים
- (10) א. פרמינגר - מפ"ם
- (11) א. רקנטי - חרות

מוזמנים:

שר האספקה - דב יוסף
ד"ר קסטנר - ממשרד האספקה.

נעדרו:

- (1) מ. וילנר - קומוניסטים
- (2) ת. לנדאו - חרות
- (3) א. ציזלינג - מפ"ם

סדר היום: המשך הבירור עם שר האספקה והקצוב.

הינ"ך א. חושי - מפא"י.

א. פרמינגר:

לא נהיר לי עדיין כיצד נעשה הפקוח על הרווחים, אבקש פרטים כיצד מחנהל דבר זה.

א. מזור:

מה דעתו של שר האספקה על סגירת מסעדות כשרות רבות?

ד"ר דב יוסף:
שר האספקה והקצוב

מלאי המזון: ד"ר פרדר הביע את משאלתו שיהיה

לנו מלאי לשלשה חדשים לפחות. אנו משתדלים

לעשות זאת עד כמה שאפשר. ישנם מצרכים בהם יש לנו מלאי ליותר משלשה חדשים וכנגד זה במצרכים אחרים אין לנו מלאי אף לשלשה חדשים.

כשאומרים מלאי, אפשר לקחת בחשבון את הנמצא

במחסנינו, את אשר בדרך לארץ וגם את אשר הוזמן, ז.א., הסחורות שעבורן

הוקצב מטבע זר. אם לקחת בחשבון את כל שלשת הגורמים הנ"ל, הרי שהמלאי

בארץ, בכל המצרכים, אינו רע. אני איני יוצא מנקודת השקפה שיש לקחת

בחישוב את כל שלשת הגורמים. אני סומך רק על מה שיש או בפועל בארץ.

המלאי בארץ מוגבל לגבי בשר ועוד כמה מצרכים

כאלה. אבל, לגבי מצרכים חיוניים ביותר, כמו חיטה, סוכר, ושמן, אנו שמים לב במיוחד ואפשר לומר שהמצב משביע רצון.

אילו נחנו לי יותר מטבע זר, הייתי שמח מאד

ואז יתכן שהיה לנו מלאי חיטה ל-8-9 חדשים. אולם, לצערי הרב אין לנו

מטבע זר ולכן אין לנו מלאי שכזה.

החלטנו לערבב את הקפה וליצור "מלץ-קפה".

נערבב את הקפה עם שעורה שרופה והקפה יכיל בתוכו פחות רעל ויהיה זול יותר.

קפה זה יעלה לנו בפחות מטבע זר והצבור יקבל את הכמות הדרושה לו.

אם כי מצב המלאי אינו משביע רצון, אנו

משתדלים בדרך כלל להבטיח שלא יחסר מצרך, אם נצליח בזה - יהיה טוב.

על כל פנים אין מקום לדאגה בצבור.

חמרי גלם: לדאבוני הגדול, איני יכול לומר

שאפשר לסמוך על כך שתמיד תהיינה לנו כמויות מספיקות של חמרי גלם.

בענף מסויים עמדנו כבר בפני סכנה של סגירת מפעלים בגלל חסר בחמרי גלם,

אולם כיום הוטב המצב במקצת, אך עדיין איננו משביע רצון.

עבדנו תכנית,

לשם הוצאתה לפועל, היה טוב. לא קבלנו את הכ
דרכים להשיגם ע"י העברת הון ובררכים אחרות.
לקניה באשראי וזה מקשה עלינו מאד. אם נכון
6 מליון דולר בו עידת המגבית המאוחדת, ובהתא
תקוה שהענינים יתקדמו, הרי יחכן שהמצב יוקל
רואה בדאגה את המצב בחמרי גלם. פתרון קל

ה ל ו ל :

לענף זה. ישנם הטוענים: "אתה הורס את הענף"
עלי להשביע את רצון כולם, ובכן אמרו לי: מו
נכון שהיתה ו

זוהי תופעה אשר בזמנים כתיקונם אין לי נגדו
בית-חרוש שכזה אינו נראה לי. ובאמת, הודעו
יהיו לגדל בעצמם חלק מהמספוא. איני יודע אן
אינו מגדל לא יוכל לגדל עופות. אם התקלאות
לי שיהיה רצוי יותר לאפשר לתקלאים להסתדר
תקבלו רק 65% מספוא מאתנו ולשאר יהיה עלינו
להטיל לחץ מסויימ¹⁰⁰ על מגדלי העופות, כדי שנו
תטבע הזר.

ביצים זהו מ:

באם הצליח תקלאותנו להוריד את מחיר הביצה.
אם מחיר הביצה יהיה מחיר המתקבל על הדעת -
יש לנו כיום

בשביל ההחייבות החדשה יש צורך בעוד 5-6 מאו
שעלה במשך השנה יש צורך בעוד 300 אלף מטילו
מטילות. 300 אלף נקבל ע"י זה שנקטין מיד ב
למצוא בעצמם את ההפרש מפסולת. איני יודע אם
בעצמנו. יחכן שנצטרך לקחת קצת מה- 2 מליון
תמצא את פתרונה וחקותי שלא נצטרך להקטין ב
ענין לשנים, אם במשך החדשים הקרובים יוטב מ
שנית את הדגירה.

ד"ר פרדר הציע - שיפור הדיאטה באותו סכום

של מטבע זר. איך עושים זאת? זוהי אחת מהשאלות המטרידות אותנו. איני יכול לקבל את הצעתו של ד"ר פרדר לקנות פחות סוכר וכנגד זה להגדיל את מנת הבשר, כי לא יהיה בזה כל פתרון. אנו מוציאים מטבע זר לבשר, פי שבעה יותר מאשר לסוכר. אם אקבל את הצעתו של פרדר, ז.א., שעל כל שבעה ק"ג סוכר שנחפוך, נקבל קילו אחד בשר. אילו יכולתי לקבל נגד כל ק"ג אחד סוכר, ק"ג אחד בשר - הייתי מקטין מיד את מנת הסוכר וקונה בשר.

סוכר הוא אחד המסו נוח, כי מסוכר מקבלים

קלוריות. לא הקטנו את מנת הסוכר, עובדה היא שאנו מחלקים כיום פי ארבעה מאשר נקבע בחפריטנו.

ד"ר פרדר אינו גורם את השמוש באבקה-החלב.

אולם, לעומתו, קובעים הרופאים שזהו מאכל בריא ביותר והלואי שכל היישוב היה משתמש בו. באבקה-החלב יש חלבון מן החי. שומן אפשר לקבל מקוקוזין ומרגרינה. הצעתו של מר פרדר אינה ניתנת לבצוע, אך אנו מחפשים דרכים.

חוזים מסחריים: יש לנו חוזים מסחריים עם

מספר ארצות, אולם בדרך כלל, איני נהנה מהם. לא תמיד אנו מקבלים את אשר ברצוננו לקבל ולא תמיד שומרות הארצות על קיום החוזה.

סובסידיות: דעתי הפרטית היא כדעתו של ד"ר

פרדר - אני מחייב מאד סובסידיות. עד היום היה עלי להיות אשף ולמצוא כספים להורדת המחירים, כי עד כה לא קבלתי פרוטה מהאוצר לשם הורדת המחירים.

בקשתי מהממשלה שני מליון לירות למטרה זו והממשלה הציעה לי רק 900 אלף לירות, אולם, בוועדת הכספים, הודיעו שאין מקום להוצאה זו. אני מבקש את עזרת הוועדה בענין זה.

הבסיס לקביעת המחירים: רבותי, בענין זה לא

יכול להיות בסיס אחיד. בכל מפעל, המבנה והחשבון שונים ונתונייהם שונים.

בכל שטח אנו משתדלים למצוא את הדרך היעילה ביותר לקביעת המחירים. לפעמים אין לנו דרך אשרת מאשר לומר לבעל-המפעל: "אסור לך לתת לבעלי המניות יותר

מ-6% ריבית". במקרים אחרים אנו רואים מהו המתזור. לעתים אנו נכנסים אף

לכל פרטי המפעל. ידוע לי שמרמים אותנו, ואהיה אסיר-חודה לזה שיראה לי דרך

כיצד להתגבר על הרמאות.

מר מזור דבר על חולים העומדים בתור.

אני מבקש מחבלי הועדה להצין, שבתל-אביב עצמה כ-30 אלף חולים. אם אנו מכריזים שיש להופיע כדי לקבל מצרך מסוים, הרי ביום אחד יש צורך לטפל ב-30 אלף איש. אף אם אינם באים כולם בבח-אחה, הרי עלינו לטפל ב-15 אלף איש. אילו היו לנו 100 פקידים לטפול בחולים - בטוחני שלא היה תור. אולם, לרשותנו רק 3-4 פקידים, ובלתי אפשרי שלא יהיה תור. אנו שוקלים עתה, אם לא להעביר את הטפול

בחולים מידי העירייה לרשותנו.

במצפון שקט אני אומר, שהתורים בארץ הם כאין

וכאפס לעומת התורים שהיו בארצות אחרות בימי חירום.

ב ט ט ו ת : אנו חוטאים נגד עצמנו ונגד

תקלאותנו בזה שהארץ ותקלאותה אינן הולכות בכיוונים מסויימים. באמריקה התעשרו האזכרים מגדול בטטות. בארץ, בעונה אחת ניסו לגדל ולא הצליחו ולכן מסרבים לנסוח ולגדל שנית. יש פתגם אנגלי : אפשר להביא את הסוס למים, אבל אי אפשר לחבריהו לשחות. כן הדבר בנוגע לתכנון - יש לנו תכנון ספורט, הודענו זאת לחלקאים והצענו להם הצעות שנות, אך הגשמה התכנון כרוכה במאבק מתמיד עם המרכז החקלאי, עם ארגון מגדלי הפלחה ועם כל שאר הארגונים החקלאיים אשר אינם פועלים בהתאם להוראותינו ותכנוננו. אמנם, באפשרותנו לחוקק חוקים, אך לא כולם מוכנים לקבל את החוקים. התכנון שישו הוא לעת-עתה תכנון מתוך הסכם. טרם הצלחנו להגיע למצב של הטלת תכנון, אולי נגיע לכך בדרכים אחרות, כשנקים את רשות הפתוח ונגש לתכנון הארץ.

בתי-אוכל ובתי-הארוחה : איני סבור שהכבדנו

את ידינו בעיקר על ענף זה. יתכן שלמקומות מסויימים קשה כיום, אולם אין זה מטעמים או ביקטיביים. התארתתי במלון שיכול להכיל 22 אורחים. מספר עובדיו 7 איש. ברור שמקום כזה אינו יכול להתפרנס בסדר מבלי להוסיף על המחירים שקבענו. אמרתי לבעל מלון זה, או שיוסיף עוד כמה חדרים שאותו מספר העובדים ישרתם, או שעליו להקטין את מספר העובדים, אחרת לא יוכל להרויח מעסקיו.

רוב בתי-המלון בארץ אינם בתי-מלון צמלא כפי

מאצא המקובל בעולם הגדול. אלה הם רק פנסיונים קטנטנים. באמת מורגש הצורך

להקים בארץ כמה בחי-מלון גדולים. בחי-אוכל רבים אינם נותנים לקהל את אשר עליהם לחת ובמקום 100 גרם בשר, נותנים 70 גרם ומקבלים כסף עבור 100 גרם. לארוחה מגישים 3 פרוסות לחם דקיקות, שאינן קשביעות. עושים זאת מתוך כוונה, כדי שתהיינה תלונות נגד משרדי. התיירים אינם מתלוננים על מחסור באוכל, אלא על שהאוכל אינו מבושל טוב.

אנו קובעים לענף זה מחירים המתקבלים על

הדעה, שאפשר להתפרנס מהם בכבוד, אך לא להתעשר.

תלושים עבור בשר במסעדות: בקרוב ננהיג זאת.

נמצאנו תחת לחץ מצד חוגים שונים אשר החריעו נגד אי הצדק, שמשפחה בעלת אמצעים יכולה לאכול במשך ששה ימים בשבוע בשר. אמנם, כמוה הבשר שהמדינה תחסוך ע"י נהג זה לא תהיה גדולה, אך ע"י הנהגת התלושים, תבוא מכה גם לשוק השחור.

לגבי תיירים, הצעתי לאוצר שתהיינה לירות

מיוחדות עבורם. האוצר שקל את הצעתי והחליט, שלעת-עתה נסתפק בתלושים אשר ינתנו לכל תייר עבור בשר. הוא יקבל עשרה תלושים לשבועיים. ז.א., שיוכל לאכול חמש ארוחות בשר בשבוע. באנגליה ובשוויצריה, בזמן המלחמה, לא קבלו התיירים כל תוספת מזון.

המחסור בשעועית: היה עלינו להחליט לקלק

בדצמבר את השעועית לפי קצוב, כי המלאי פחת והיתה סכנה שנשאר ללא מלאי עד המשלוח הבא. המשלוח כיום בדרך, כשיגיע, תהיה בארץ די שעועית.

בענף החלופים, במקום מרגרינה לקבל שמן,

הנהגנו זאת בירושלים, אולם חברות המרגרינה והשמן מתנגדות, כי סדר זה קושר אותן לחנויות מסוימות. אם המשוחים שהזמנו יגיעו בסדר, נוכל לשווק שמן ומרגרינה באופן חופשי. על כל פנים, אנו חושבים על אפשרות של חילופין, שכל מי שירצה יוכל לקבל במקום מרגרינה שמן.

אני מצטער מאד על כי אין באפשרותנו

להביא ארצה גבינה מבולגרית, כי אין לנו הקצבת מטבע זר לשם כך.

הגבינה שמייצרים בארץ טובה ומזינה מאד.

רקנטי העיר גם על קיפוח סוחרי הבטנים

טרם הגעתי לבירור העניין. נכון, אמנם, שכמה עולים מצפון-אפריקה ה
עמם בטנים, אך בכל אופן, אין כל כוונה לתחל"ה המשביר המרכזי" מונו
גם את ענין הפחים המגולבנים נבדוק.

היו"ר מר אבא חושי התאונן על חוסר הסדר בשיו
שמן הזית. לאחר קשיים מרובים, הסדרנו את העניין. עליכם לדעת, שי
ארבעה גורמים בשטח מסיקה השמן: האפוטרופוס על הרכוש הערבי; היהוד
שקיבלו על עצמם לגדל זיתים; משקיניו; והערבים. לכל אחד מגורמים א
כרבע מהכמות שבארץ. המחיר העולמי של שמן זית ירד במאד השנה והגי
ל-550 דולר הטונה, בו בזמן שקיווינו שהמחיר יהיה 1000 דולר הטונה
המשקים אמרו, שבפחות מ-400 לירות הטונה, עבור תומר-גלם, לא יוכלו
להסתדר וכי במחיר כזה אינם יכולים למכור לחו"ל. מחיר זה, הוא גם
יקר מדי עבור צבורנו בארץ. הייתי נאלץ למצוא איזה שהוא סידור.
במות הכללית של שמן זית השנה תהיה עד 2000 טון. אנו מוסרים את
הסוכנות עבור כל היבול לאיגוד יצרני השמן, האפוטרופוס על הרכוש הנ
"המשביר" ו"תנובה". ארבעה אלה יקנו את כל היבול במחיר של 230 לי
הטונה. בארץ נשאר כ-700 - 800 טונות לשם עשיית שמן זית זך ולאפ
את מכירתן למי שיהיה מעוניין בכך. כ-200 - 300 טון נתן לתעשיית מי
את כל שאר התוצרת יהיו חייבים ארבעת הגורמים להוציא לחו"ל ולתחל
1,4 טונות שמן ממין אחר, כנגד כל טונה שיוציאו מהארץ. ע"י כך אקו
יותר שמן לאוכלוסיה ותיווצר קרן פנימית, כדי לעזור ליצרנים בהפסו
בשיווק החיצוני.

החוק לגביית דמי הורדת תוספת היוקר נמצא בי
משרד המשפטים. זה למעלה משבועיים שאנו לוחצים עליהם לגמור את הס
ולהביא את הצעת החוק לכנסת. שר המשפטים הבטיח לי להכין את החוק
יום ראשון. כנראה שבשבוע הבא יובא החוק לכנסת.

צורך

בענין תוצרת הארץ, אינני חושב שיש/בחוק או
באיגוד. לא נכון יהיה לחשוב, אף לרגע, שהממשלה איננה מביאה בחשב
ככל האפשר, את השימוש בתוצרת הארץ. הדאגה לתוצרת הארץ, היא אחת
מדאגותיה הראשונות של הממשלה. אמנם, לא השתלטנו במאה אחוז על כל
השטחים, אך אין צורך בחוק, כי החוק אינו קובע, אלא החיים הם שקוב
אם הבדלי המחירים יהיו גדולים מאד, לא נוכל לשאת בהם.

בקשר לאניות שהזמינו מחו"ל, שלחנו משלחת מיוחדת לחו"ל ומשלחת זו באה לידי החלטה, שהדרך הטובה ביותר היא, לקחת מומחה דני ולבנות את האניות בהולנד.

אני מסכים לדעה, שכיום מוכרחים לכוון ליצירה בארץ.

בענין הקרמיקה, מפעלים אלה בארץ הם מפעלים קטנטנים,

אשר בשום אופן לא יוכלו לספק את צרכינו. נכון הוא שיש לתת להם את האפשרות לגדול, כי אחרת לא יוכלו לעולם לספק את צרכינו. אנו משתדלים למצוא שוק עבורם.

מר בהיר דיבר על השימוש בפסולה. אנו כיום מארגנים

מסע נגד הבזבוז ובמסע זה ננהל תעמולה גם למען השימוש בפסולה.

בקשר לסילוא, ישנה חכנית להקמת ששה מרכזים כאלה בארץ.

אם יש בארץ משקים בעלי-הזון הרוצים להשקיע בעסק טוב ובטוח, הריני מוכן לבוא עמם להסדר בענין זה.

צדק מר אונא, באמרו שהצנע הוא רק צעד ראשון, ואמנם

כיום אנו כבר בצעד שני - המערכה על פיריון העבודה וייצור יעיל יותר. השלב השני אינו פחות חשוב מהראשון.

בקשר לטענה שהשמעה כאן על קיפוח הקואופרטיבים, ברצוני

לומר, כי בשטח בו אני עוסק ישנה תרעומת מצד הקואופרטיבים שמקפחים אותם, ולדעתי הם צודקים.

קיימת ועדה בין-משרדית לטיפול בעידוד הייצור. בוועדה

זו מיוצגים: משרד האוצר, משרד המסחר והתעשייה, ומשרדי.

מר לביא שאלני בקשר לעמודים שמביאים מחו"ל. עלי לקבל

פרטים בענין זה ואז אוכל לברר את הענין.

היו"ר א. חושי: אני מציע שנסכם את הויכוח בשלושה דברים:

(א) זו הפעם השלישית שאנו שומעים מפיו של שר האספקה

על חוסר המנגנון וכי מקצצים לא רק במנגנון, אלא למעשה בעצם הענין.

נפנה, על כן, את תשומת לב ועדת הכספים ושר-האוצר לעובדה, שע"י חוסר

השומח לב ואי-היענות להגדלת מנגנון הפיקוח בארץ, לא יחסכו בדביזים,
אלא להיפך.

(ב) עלינו לדרוש, שבהקדם יפורסם החוק לגביית דמי הורדת תוספת היוקר.

באחת הישיבות הקרובות נדון עם שר-האוצר בשאלות

הפיתוח ויחכן שנזמין לישיבה זו גם את שר האספקה.

א. בהיר: אבקש, לפני שהתפרסמה החלטות ועדת הלול, שהינתן

לנו האפשרות לראותן.

ד"ר צב יוסף - שר האספקה והקיצוב: מיד-לכשאקבל את חוות דעת ועדת

הלול אשלח העתק ממנה ליו"ר

ועדת הכלכלה.

היו"ר א. חושי: אבקש משר-האספקה להמציא לנו הצעה בכתב בקשר למנגנון

משרדו ואז נבקש לקיים ישיבה משותפת של ועדת הכלכלה

וועדת הכספים בענין הגדלת המנגנון.

א. פרמינגר: אני מבקש להמליץ בפני משרד האספקה, שישתף בפיקוח

על הרווחים ובקאלקולציה גם את באי-כוח הפועלים,

כי באפשרותם לתח את האינפורמציה הדרושה.

עלינו לבחור בוועדת-משנה שתעסוק בעניני הכנון.

הישיבה הבאה תתקיים ביום ד', ט'ז בכסלו, תש"י (7.12.49), בשעה 10

לפני-הצהרים. לסדר-היום: חוק הטיס.

הישיבה ננעלה בשעה 12.45.